

УКРАЇНА

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

вул. Смоленська, 19, м. Київ, 03057, тел./факс: (044) 277-30-47, тел.: (044) 204-48-27
e-mail: box@nerc.gov.ua, веб-сайт: www.nerc.gov.ua

Національна комісія, що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики та
комунальних послуг

№ 9264/18.4.27-18 від 11.10.2018

Асоціація міст України

вул. Січових Стрільців, 73
м. Київ, 04053

На виконання листа Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (далі – Комітет) від 07.09.2018 № 04-12/12-473 Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, (далі – НКРЕКП) відповідно до рекомендацій, наведених у пункті 4 рішення Комітету, прийнятого 05.09.2018 на засіданні Комітету з розгляду проблемних питань підготовки об'єктів житлово-комунального господарства, житлового фонду до опалювального сезону 2018 – 2019 років, підготовлено *роз'яснення теплопостачальним організаціям (ліцензіатам НКРЕКП), які є виконавцями комунальних послуг, щодо нормативно-правового врегулювання питань мінімізації (зменшення) понаднормативних витрат та відшкодування витрат підприємств, що виникають протягом періоду розгляду розрахунків тарифів, їх встановлення та оприлюднення (далі – Роз'яснення)* для направлення його в регіони наступного змісту:

Згідно з положеннями законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» (далі – Закон про НКРЕКП), «Про теплопостачання» (далі – Закон), «Про житлово-комунальні послуги» (далі – Закон про ЖКП), «Про державне регулювання у сфері комунальних послуг» до повноважень НКРЕКП належить, зокрема, встановлення тарифів на теплову енергію, тарифів на комунальні послуги суб'єктам природних монополій та суб'єктам господарювання на суміжних ринках у сфері теплопостачання, ліцензування діяльності яких здійснюється НКРЕКП, здійснення контролю за додержанням ліцензіатами законодавства у відповідній сфері регулювання та відповідних ліцензійних умов провадження господарської діяльності, надання роз'яснень з питань застосування нормативно-правових актів НКРЕКП.

Державна політика у сфері житлово-комунальних послуг відповідно до статті 2 Закону про ЖКП базується на принципах забезпечення функціонування підприємств, установ та організацій, що виробляють, виконують та/або надають житлово-комунальні послуги, на умовах самофінансування та досягнення рівня економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво, а також регулювання цін/тарифів на житлово-комунальні послуги.

Встановлення економічно обґрунтованих тарифів на теплову енергію, послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води, централізоване водопостачання та/або водовідведення, послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) на рівні, який покриває всі витрати в собівартості цих послуг, є вимогою чинного законодавства України, яким визначено, що державна політика у сфері житлово-комунальних послуг базується на принципах досягнення рівня економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво, тарифи на комунальні послуги суб'єктів природних монополій та суб'єктів господарювання на суміжних ринках повинні забезпечувати відшкодування всіх економічно обґрунтованих планованих витрат на їх виробництво. Встановлення цін/тарифів на житлово-комунальні послуги нижче розміру економічно обґрунтованих витрат на їх виробництво не допускається.

Відповідно до статті 15 Закону державне регулювання діяльності у сфері тепlopостачання провадиться, зокрема, у формі регулювання тарифів на виробництво, транспортування та постачання теплової енергії з урахуванням змін цін на енергоносії та інших витрат. Статтею 31 Закону про ЖКП визначено, що у разі зміни протягом строку дії цін/тарифів обсягу окремих складових економічно обґрунтованих витрат з причин, які не залежать від виконавця/виробника, зокрема, збільшення або зменшення податків і зборів, мінімальної заробітної плати, орендної плати та амортизаційних відрахувань, підвищення або зниження цін на паливно-енергетичні та інші матеріальні ресурси, виконавці/виробники проводять коригування встановлених цін/тарифів на житлово-комунальні послуги і подають на затвердження до органу, уповноваженого здійснювати встановлення таких цін/тарифів.

Положеннями статті 20 Закону та статті 31 Закону про ЖКП визначено, що порядок відшкодування втрат підприємств, що виникають протягом періоду розгляду розрахунків тарифів, встановлення та їх оприлюднення органом, уповноваженим встановлювати тарифи, визначається порядком формування тарифів.

Формування тарифів на теплову енергію, послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води здійснюється ліцензіатами НКРЕКП відповідно до Порядку формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води, затвердженого постановою НКРЕКП від 24.03.2016 № 377 (далі – Порядок 377), Процедури встановлення тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання та Процедури встановлення тарифів на послуги з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води, затверджених постановами НКРЕКП від 31.03.2016 №№ 528, 529 відповідно.

Слід зазначити, що Порядком 377 вдосконалено механізм формування тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, послуги з централізованого опалення і постачання гарячої води і запропоновано методику формування тарифів на теплову енергію за нормативним методом з елементами стимулюючого тарифоутворення. Зокрема, пунктом 2.6 Порядку 377 визначено, що нормування втрат теплової енергії в теплових мережах та питомих витрат палива і електроенергії, які використовуються для виробництва та транспортування теплової енергії, здійснюється в установленому законодавством порядку відповідно до міжгалузевих, галузевих методик, інших нормативних документів з нормування витрат та втрат ресурсів, у яких враховуються основні особливості технологічних процесів конкретного виробництва.

Пунктом 2.7 Порядку 377 з метою стимулювання заходів щодо зменшення втрат теплової енергії при її транспортуванні тепловими мережами передбачено врахування на визначений період втрат теплової енергії в теплових мережах, відмінних від визначених згідно з пунктом 2.6 розділу II Порядку 377 та розрахованих відповідно до встановлених уповноваженим органом методик (порядків) щодо стимулювання зменшення рівня втрат теплової енергії в теплових мережах.

З урахуванням вищезазначеного, постановою НКРЕКП від 01.07.2016 № 1214 затверджено Порядок урахування втрат теплової енергії в теплових мережах у тарифах на теплову енергію, її виробництво, транспортування, постачання, яким передбачено впровадження механізму стимулювання теплопостачальних підприємств до скорочення фактичних втрат теплової енергії до розрахункових значень з одночасним диференційованим врахуванням різниці між фактичними і розрахунковими втратами теплової енергії при встановленні тарифів на теплову енергію та затвердженням програми зниження фактичних втрат теплової енергії для кожного конкретного підприємства.

Крім того, згідно з вимогами Порядку 377 в структуру тарифів разом зі складовими економічно обґрунтованих витрат, пов'язаних із провадженням у планованому періоді ліцензованого виду діяльності у сфері теплопостачання та послуг з централізованого опалення та постачання гарячої води, включаються витрати на покриття втрат – відшкодування втрат підприємств, що виникають протягом періоду розгляду розрахунків тарифів, встановлення та їх оприлюднення відповідно до вимог статті 20 Закону та статті 31 Закону про ЖКП, а також складові планованого прибутку, на основі яких розраховуються та встановлюються тарифи.

Відповідно до пункту 20.11 розділу XX Порядку 377 втрати ліцензіата обраховуються за період з дня, наступного після закінчення періоду розгляду НКРЕКП заяви ліцензіата (з урахуванням пунктів 20.2 та 20.5 розділу XX Порядку 377), до дня набрання чинності тарифами. У разі якщо тарифи підлягають оприлюдненню згідно із Законом України "Про доступ до публічної інформації" та/або державній реєстрації, період розрахунку втрат зменшується на кількість днів, потрібних для оприлюднення, державної реєстрації та офіційного опублікування нормативно-правового акта. Відшкодування суми втрат, розрахованої відповідно до пункту 20.11 розділу XX Порядку 377, здійснюється протягом періоду та у розмірах, визначених НКРЕКП при наступному коригуванні тарифів.

Протягом 2016-2017 років Ліцензіатам, які звернулись з відповідними заявами, комплектами документів і розрахунками, НКРЕКП було здійснено коригування тарифів на теплову енергію за категоріями споживачів у частині відшкодування втрат підприємства, що виникли протягом періоду розгляду розрахунків тарифів, встановлення та їх оприлюднення,

У сфері централізованого водопостачання та водовідведення формування тарифів здійснюється відповідно до Порядку формування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженого постановою НКРЕКП від 10.03.2016 № 302 (далі – Порядок 302)

Згідно з пунктом 1.9 Порядку 302 для встановлення тарифів на централізоване водопостачання та/або водовідведення ліцензіат подає НКРЕКП в строк до 01 червня кожного року у друкованому і електронному вигляді заяву та розрахунки тарифів за встановленими формами з підтвердними матеріалами і документами, що використовувалися для розрахунків. У свою чергу, відповідно до пункту 1.7 Порядку 302 формування тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води,

водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), затвердженого постановою НКРЕКП від 10.03.2016 № 303, для встановлення тарифів на послуги виконавець подає НКРЕКП заяву і розрахунки тарифів на послуги на планований період у паперовому та електронному вигляді за встановленою НКРЕКП формою з відповідними підтвердними матеріалами і документами, що використовувалися для розрахунків.

Відповідно до Процедури встановлення тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, затвердженої постановою НКРЕКП від 24.03.2016 № 364 та Процедури встановлення тарифів на послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), затвердженої постановою НКРЕКП від 15.01.2015 № 13 (далі – Процедури), НКРЕКП встановлює економічно обґрунтовані тарифи на централізоване водопостачання та водовідведення, послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) на кожний планований період ліцензіатам НКРЕКП, які надали відповідні заяви і розрахункові матеріали відповідно до вимог законодавства.

Підстави для коригування тарифів на централізоване водопостачання та водовідведення, послуги з централізованого постачання холодної води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем) визначені розділами IV Процедур. При цьому Процедури передбачаються можливість коригування тарифів без надання ліцензіатами заяв для встановлення тарифів.

Відповідно до пункту 1.10 Порядку 302 у випадку виникнення протягом звітного періоду різниці між фактичними витратами з оплати праці, сплати податків і зборів, витратами на придбання води в інших підприємств та/або очищення власних стічних вод іншими підприємствами, придбання електричної та теплової енергії, газу, що використовуються для технологічних та господарських потреб, і запланованими витратами на цей період, врахування НКРЕКП коштів на компенсацію такої різниці (або вилучення необґрунтовано отриманих прибутків) шляхом включення до тарифів на централізоване водопостачання та/або водовідведення наступного планованого періоду у визначеному відповідно до цього Порядку розмірі.

Також доводимо до відома, що НКРЕКП розроблено проект постанови про внесення змін до Порядку 302 з метою вдосконалення його норм, яким:

- передбачена процедура актуалізації витрат, які включаються до собівартості централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
- можливість коригування тарифів у випадку зміни протягом строку дії тарифів прожиткового мінімуму, витрат на придбання води в інших суб'єктів господарювання та/або очищення власних стічних вод іншими суб'єктами господарювання, курсу валют за наявності кредитних зобов'язань перед міжнародними фінансовими організаціями;
- передбачена компенсація (вилучення) різниці між фактичними та врахованими у тарифах витрат на придбання води в інших суб'єктів господарювання та/або очищення власних стічних вод іншими суб'єктами господарювання, втрат від операційної курсової різниці по запозиченням (кредитам, позикам);
- змінено механізми компенсації витрат, відповідно до яких граничний розмір компенсації зменшується на суму отриманих коштів з місцевого або державного бюджетів, які були спрямовані на покриття витрат звітного періоду);
- визначено новий механізм індексації витрат з урахуванням індексу цін виробників продукції за базовий та плановий періоди;

- передбачена можливість врахування в тарифах обігових коштів за рахунок планованого прибутку у розмірі не більшому 2 % рентабельності.

Зважаючи на нагальність питання спрощення (довготривалої) процедури коригування тарифів у сферах енергетики та комунальних послуг, про необхідність вирішення якого неодноразово зазначалось суб'єктами відносин у вказаних сферах, НКРЕКП розпочато розробку відповідного проекту Закону України щодо внесення змін до Закону про НКРЕКП у частині виключення норм, що встановлюють вимогу щодо обов'язковості публікації відповідних постанов НКРЕКП в офіційному друкованому виданні – газеті «Урядовий кур'єр» та передбачення набрання чинності зазначених постанов з дати, яка зазначається у цих постановах, але не раніше опублікування їх на офіційному сайті НКРЕКП.

Водночас, інформуємо, що на засіданні НКРЕКП 11.09.2018, що проводилось у формі відкритих слухань, прийнято постанову НКРЕКП від 11.09.2018 № 987 (далі – Постанова № 987), якою внесено відповідні зміни до Порядку проведення відкритого обговорення проектів рішень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.06.2017 № 866 (далі – Порядок).

Зокрема, згідно з внесеними змінами до Порядку мінімально допустимий строк, що може встановлюватися ліцензіатом, протягом якого від зацікавлених осіб приймаються зауваження і пропозиції до проекту рішення НКРЕКП з питань встановлення цін (тарифів), схвалення/затвердження інвестиційних програм/інвестиційних складових/планів розвитку та змін до них, з 14 календарних днів зменшено до 10 календарних днів.

Крім того, згідно з внесеними змінами до Порядку схвалений проект рішення НКРЕКП з питання встановлення цін (тарифів)/змін до них, схвалення/затвердження інвестиційних програм/інвестиційної складової/планів розвитку/змін до них має оприлюднюватися не пізніш як за 10 календарних днів до дати проведення відкритого обговорення цього проекту рішення НКРЕКП (а проекти рішень НКРЕКП щодо перегляду структури тарифу без зміни відповідного тарифу, змін до інвестиційних програм/інвестиційної складової/планів розвитку без зміни їх загальної суми – не пізніш ніж за 5 календарних днів). Звертаємо увагу, що до внесення зазначених змін до Порядку схвалений проект вищезазначеного рішення НКРЕКП мав оприлюднюватися не пізніш як за 20 календарних днів до дати проведення відкритого обговорення цього проекту рішення НКРЕКП.

Постанова № 987 набрала чинності 22.09.2018 (після опублікування 21.09.2018 в офіційному друкованому виданні – газеті «Урядовий кур'єр» за № 177).

Разом з тим, щодо розроблення механізму, який надасть можливість автоматично коригувати тарифи на комунальні послуги за спрощеною процедурою у частині складових тарифу, що не залежить від діяльності підприємств (енергоносії, заробітна плата тощо), додатково повідомляємо, що з урахуванням вимог положень статті 4 Закону про НКРЕКП Регулятор у своїй діяльності, зокрема, має керуватися принципом відкритості, прозорості та гласності процесу державного регулювання.

З огляду на зазначене, згідно зі статтею 16 Закону проекти рішень НКРЕКП з питань встановлення цін (тарифів), затвердження інвестиційних програм, якщо відповідні повноваження щодо встановлення цін (тарифів), затвердження інвестиційних програм надані НКРЕКП законом, підлягають відкритому обговоренню.

Водночас повідомляємо, що за інформацією Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства, з порушених у пункті 4 рішення Комітету питань Мінрегіоном підготовлено окремий лист-роз'яснення для направлення до обласних та Київської міської державної адміністрації.

Член НКРЕКП

Є. Магльованний